

My Body is a Monument

בגוף אני נראת

The **A F R I C A N**
S T U D I E S
G A L L E R Y
הגלריה ללימודי אפריקה

My Body is a Monument
בגוף שלי נבנה

The AFRICAN
STUDIES
GALLERY
הגלריה ללימודי אפריקה

בגוף אני נראת

שיח הזהויות הנהוג כיום אינו מכיר בכך שטבעה של תרבות הוא השוני, ובכך שמתחים בלתי־פתורים הם הרוח החיה המפעמת בה. לפיכך, המושג רב־תרבותיות, בעיקר בחברה הישראלית, אינו אומר דבר. מבלי להמעיט בחשיבות הצלחתו של המאבק לתת במה וקול לאמנות שאינה מהזרם המרכזי, יש להביא בחשבון את האפשרות שתכופות הוא מותיר אותנו עם אותן עדשות. עדשות הצבועות בצבעי המוכר, המערבי ובעיקרו של דבר הגברי והלבן. יתר על כן, הוא נותן תוקף ל"אחר" במידה רבה מתוך קוד האימות שלו עצמו. על כן, האחר והשונה אמנם קיבל תפקיד משמעותי ב"משחק הרב־תרבותיות" ו"הועצם" בתוך כך, אך נותר מחוץ למיינסטרים הישראלי, המניח עצמו – עדיין – כשלם הומוגני ואוניברסלי. יצירתה של ה"אחרת" עודנה נמדדת אפוא באמות המידה של ההגמוניה, ועודנה מומשגת בשיח תולדות האמנות האירופוצנטרי.

כתוצאה מכך, הפוליטיקה והפרקטיקה שמעניקות תשומת לב לשונות משמרות מנגנון של "אנחנו" ו"הם" שאיננו מאפשר הזדהויות אלטרנטיביות וחוויות שמחברות. התערוכה "בגוף אני נראת" מציעה לבחון את ההיבטים השונים של זהויות סובייקטיביות של אמניות כרצף גמיש ולא נוקשה, שיוצר מרבד זהויות שמרכיבות את הישראליות מבלי לקבעה.

האמניות שנבחרו להציג בתערוכה פותחות צוהר אל החוויה האישית והקולקטיבית של היות אישה ואמנית יוצאת קהילה שונה ואחרת בחברה הישראלית. כל אחת מהן מתמרנת בין הביוגרפיה הייחודית לה לבין דיון פוליטי פמיניסטי, ובירור רפלקסיבי וביקורתי כלפי קהילתה והחברה הישראלית בכלל. מרביתן מנכיחות את הגוף האנושי ובוחנות באמצעותו את החורג והדומה, את שייכותן ואת הדרתן. במקביל, הן אינן זונחות נושאים של אתניות, מיניות, מגדר וגזע. כך שמן העבודות כולן עולים מושגים של זהות מרובדת והתרסה כנגד רדידות הכללת תחת קטגוריה חברתית מונוליתית – "אתיופית", "דרוזית", "בדואית" או "מבקשת מקלט".

עידית טולידאנו

My Body is a Monument

The current identity discourse does not acknowledge the fact that difference is essential to culture, and that unresolved tensions are its living spirit. Hence, the concept of multiculturalism means little, particularly in Israeli society. Without detracting from the important success of the struggle to give platform and voice to non-mainstream art, note that it leaves us wearing the same lenses – lenses coloured by the familiar, Western, and mainly masculine and white. Moreover, it validates the Other mainly out of its own verification code. Thus, the Other has indeed been assigned a significant role in the 'multiculturalism game' and has been 'empowered' thereby, but it remains outside the Israeli mainstream, which still conceives itself as a homogenous and universal whole.

Consequently, the art of the male – and female – Other is still measured by hegemonic standards, still conceptualized in terms of the Eurocentric art-historical discourse. As a result, the politics and practice that attend to difference preserve an 'us vs. them' mechanism that does not enable alternative identifications and integrative experiences. The exhibition *My Body is a Monument*, proposes to examine the various aspects of artists' subjective identities as a flexible rather than a rigid continuum, which produces a multi-layered fabric of identities that make up Israeliness without solidifying it.

The artists presenting in the exhibition open a window onto the personal and collective experience of being a woman and an artist from a different community in Israeli society. Each manoeuvres between her unique biography and a feminist political discussion, as well as critical reflection about her community and Israeli society in general. Most highlight the human body and use it to examine the different and similar, their exclusion and belonging. At the same time, they do not ignore issues of ethnicity, sexuality, gender and race. All the artworks, therefore, convey concepts of multi-layered identity and protest against the shallowness of their subsuming under any monolithic social category, be it 'Ethiopian', 'Druze', 'Bedouin' or 'asylum seeker'.

Idit Toledano

Mimi Tesema Sibaho

Tesema Sibaho's works have no colourful tension, no reduction in the intensity of the black. It is highlighted against the whiteness in space. In mainly white Israeli society, the black skin color has become a marker of the Ethiopian Jewish community and one of the dominant aspects of their identity. Black produces total, automatic and stereotypical identification. Tesema Sibaho protests against these crude manifestations of racism, that assume a relationship between biological properties such as skin colour or bodily or facial structure and mental properties such as intelligence and industriousness, or even moral values. She therefore highlights the colour in her works by way of defiance: the white cloth that stands for purity in Ethiopian tradition or the colourful embroidery are washed in black. In her works, blackness is treated both as a marker of the cause of exclusion and discrimination, and as a marker of uniqueness, tradition, and pride.

Tesema Sibaho challenges the viewer to reflect on racial inequality, using black as a meta-colour, on which every identity and cultural aspect is overlaid, thereby empowering the sense of absolute otherness. In doing so, she rallies against what post-colonial theoretician Frantz Fanon called 'the metaphysics in which the Black is trapped'. Colours features centrally in the human psyche, trapping the individual in a framework of being. The individual's right to self-perception is denied, as she is not available to sense the reset of her identities, attain the full experience of her totality.

*

The dress as a decontextualized object often features in Israeli art. Bereft of its familiar contexts, it is reread with emphasis on its importance as a representation of that from which it has been removed. As a piece of clothing, it is imbued with ethnic and religious identity and sociocultural hierarchies. In Ethiopia, the traditional dress is white, and when Tesema Sibaho washes it in black, she erases any identification of a different set of values.

מימי טסמה סיבאו

ביצירותיה של טסמה סיבאו אין מתח צבעוני, אין הפחתה בעוצמת השחור. הוא מונכח כנגד הלובן במרחב. בחברה הישראלית, הלבנה בעיקרה, צבע העור השחור הפך למסמן של קהילת יהודי אתיופיה ולאחד המרכיבים הדומיננטיים בזהותם. השחור מייצר זיהוי אוטומטי, כולל וסטריאוטיפי. טסמה סיבאו יוצאת נגד גילויים בוטים אלה של גזענות, המניחים קשר בין תכונות ביולוגיות כצבע עור או מבנה גוף ופנים לבין תכונות מנטליות כמו אינטליגנציה וחריצות או אף ערכי מוסר. לשם כך היא מנכיחה את הצבע בעבודותיה בהתרסה: בד לבן המסמל טוהר במסורת האתיופית או רקמה צבעונית נשטפים בשחור. השחורות בעבודותיה מקבלת יחס כפול, הן כמסמנת של עילת ההדרה והאפליה והן כמסמנת של ייחודיות, מסורת וגאווה.

טסמה סיבאו מאתגרת את הצופה לשקול חוסר שוויוניות גזעית ומשתמשת בשחור כצבע על שעליו מולבש כל הרכב זהותי ותרבותי אחר ומעצימה בכך את תחושת האחרות המוחלטת. בעשותה כן, היא מתקוממת כנגד מה שהתאורטיקן הפוסט־קולוניאלי, פרנץ פאנון כינה "מטפיזיקה שבה כלוא השחור". הצבע מתפקד כמרכזי בתודעת האדם וכולא אותו בתבנית הווייתית. זכותו לתפיסה עצמית נגזלת מאחר שהוא אינו פנוי לחוש בשאר זהויותיו, לזכות בחוויה המלאה של כוליותו.

*

השמלה כאובייקט שהוצא מהקשרו מופיעה לעיתים קרובות באמנות הישראלית. היא נתלשת מהקשריה המוכרים וזוכה לקריאה חדשה השמה דגש על חשיבותה כייצוג של הנעדר ממנו. ככסות, נכרכים בה מטענים של זהות אתנית ודתית ושל היררכיות חברתיות ותרבותיות. באתיופיה, השמלה המסורתית היא לבנה, וכשטסמה סיבאו שוטפת אותה בשחור היא מוחקת כל זיהוי של מערך ערכים אחר.

Ameera Ziyen

Ziyen is a chemical-industrial engineer with an MA in art from Haifa University. She has presented in individual and group exhibitions in Israel and worldwide. Her works focus on the social aspect of identity and of the female identity and experience in Druze society. They reveal the invisibility of the silenced and transparent, the distress of women in traditional society. This society demands that women accept the domestic ghetto as the realization of all their dreams, and actualize themselves by raising children and performing the household chores. As an artist whose talents are realized in creative work and who is inspired by long, intimate conversations with female members of her community, the components and contents of domesticity represent for Ziyen, in her works, the loss of their self-identity, with the kitchen in particular marked as the site of their erasure.

In her photographs, Ziyen makes strategic use of the tension between total erasure of the female image and its blurring and encapsulation within objects and other markers of oppression. The soapy foam on the homemaker's feet, the figure disappearing within the *saj*, the convex iron pan Druze women use to bake pita bread, and even the quintessentially Israeli terrazzo floor, which flattens the figure of the woman sprawled over it – all these signify the oppression in the women's lives. At the same time, her photographs emphasize an intimate preoccupation with the private body, only it is not identified individually but generically, stressing the identity-less position of women in the traditional society.

אמירה זיאן

אמירה זיאן היא הנדסאית כימית תעשייתית ובעלת תואר שני באמנות מאוניברסיטת חיפה. היא הציגה בתערוכות אישיות ומשותפות רבות בארץ ובעולם. עבודותיה של זיאן מתמקדות בהיבטים החברתיים של הזהות וההווה הנשית בחברה הדרוזית. הן חושפות את חוסר הנראות של המושתקות והשקופות, את מצוקתן של נשים בחברה המסורתית. חברה זו תובעת מנשים לראות בגטו הביתי את מימוש כל חלומותיהן ומצפה מהן לממש עצמן בגידול ילדים ובעבודות הבית. כמי שממצה את כישרונותיה בעבודה יצירתית ומקבלת השראה משיחות ארוכות ואינטימיות עם בנות קהילתה, הבית על כל מרכיביו ותכולתו מסמל בעיני זיאן, ביצירותיה, את איבוד זהותן העצמית, והמטבח בפרט מסומן כאתר מחיקתן.

בצילומיה עושה זיאן שימוש אסטרטגי במתח בין מחיקה מוחלטת של הדימוי הנשי לטשטוש והעלמתו בתוך חפצים ומסמני דיכוי אחרים. קצף הסבון על רגליה של עקרת הבית, הדמות הנעלמת בתוך כיפת הברזל, הסאג', עליה אופות הנשים הדרוזיות פיתות, ואפילו רצפת הטרצו הישראלית כל כך, שמשטיחה את דמות האישה השרועה עליה – כל אלה מסמנים את הדיכוי באורח חייהן של הנשים. לצד זאת, מדגישים צילומיה עיסוק אינטימי בגוף הפרטי, אלא שהוא אינו מזוהה פרטנית אלא גנרי, המדגיש את מקומה חסר הזהות של אישה בחברה המסורתית.

Marwa Abdelkader

The artist's role is to break down barriers, but Abdelkader, who lives in the Bedouin town of Rahat, surrounds herself with a prickly wall of cacti. After getting married and moving from her parental home to live with her husband's family, as is still the custom, she placed cactus pots around it to form a fence, as used to be the custom in Palestine. This move may be interpreted as the marking of a territory, but the cactus plant integrated in her work can also protect her, allow her to grow both out of its roots, out of herself, and beyond her culture of origin.

Throughout history, creative women have been relegated to the local and domestic space, almost completely excluded from public culture. Abdelkader uses a photography technique identified with the modern West and with public documentation and exposure to present women in traditional dress engaged in embroidery – an art form long considered to be a feminine practice of purely ornamental functions. Her figures are indeed planted deep in the ground of heritage, performing traditional work, but their cultural roots are also the source of their growth. Thus, the artist examines dichotomies such as those between tradition and modernity, prickles and protection, and the longing for belonging as opposed to the construction of an independent female identity.

מרווה עבד אלקאדר

תפקידה של אמנית הוא לשבור מחסומים, אך עבד אלקאדר, החיה ברהט, מקיפה עצמה בחומת צבר קוצנית. לאחר נישואיה ועם המעבר מבית הוריה לבית משפחת בעלה, כמקובל עדיין, היא הציבה מסביב לו עציצי קקטוס ליצירת גדר, כפי שהיה מקובל בכפר המסורתי. מהלך זה עשוי להתפרש כסימון הטריטוריה, אך שיח הצבר המשולב בעבודתה גם יכול להגן עליה, לאפשר לה לצמוח הן מתוך שורשיו, מתוך עצמה, והן אל מעבר לתרבות ממנה באה. לאורך ההיסטוריה הודחקו נשים יוצרות אל מרחב הפעולה הביתי, המקומי, והודרו כמעט לחלוטין מהתרבות הציבורית, הפומבית. עבד אלקאדר עושה שימוש בטכניקת הצילום המזוהה עם המערב המודרני ועם תיעוד וחשיפה ציבורית, כדי להציג נשים לבושות לבוש מסורתי ועוסקות בריקמה – אמנות שנחשבת מקדמת דנא לפרקטיקה נשית הממלאת תפקיד קישוטי גרידא. דמויותיה אמנם נטועות עמוק בקרקע המורשת ומבצעות פעולה מסורתית, אך שורשיהן התרבותיים הם גם מקור לצמיחתן. כך בוחנת האמנית דיכוטומיות כגון אלו שבין מסורת למודרנה, בין עוקץ למגן, ובין כמיהה לשייכות לכינון זהות נשית עצמאית.

Salam Mamusha

Mamusha arrived in Israel in 1999. Today she studies art education at Kibbutzim College. Her works deal with her body. As an Orthodox Christian, she says, her community expects her to cover and downplay her sexuality. Nevertheless, she insists on violating social conventions and photograph her body and copy the photos using painting technique. The transition to painting reverses the alienation of the documentary medium, making it more personal, more revealing. The physical reality becomes an envelope for what goes in the artist's thoughts and in the depths of her soul, by cutting the body, she exposes her psyche that deals with its difference. In a society that worships both whiteness and slenderness. 'I love it', she says, 'that the canvas can't contain me – I fill it to the very edge. That's me!'

Her amputated organs focus the viewers' eyes, making them uneasy, forcing them to reexamine their normative and cultural positions. In that, Mamusha seeks to question the absoluteness of the beauty as represented by contemporary Western aesthetics – slenderness and whiteness as the default.

סלאם מָמוּשָה

ממושה הגיעה ארצה בשנת 1999. כיום היא סטודנטית להוראת אמנות בסמינר הקיבוצים. ממושה עוסקת בעבודותיה בגופה. לדבריה, כאשה נוצרית־אורתודוקסית מצפה ממנה קהילתה להתכסות ולהצניע את מיניותה. עם זאת, היא מתעקשת לצאת כנגד המקובל ובוחרת לצלם את גופה ולהעבירו לטכניקה ציורית. המעבר אל הציור מהפך את הניכור של המדיום התיעודי והופך אותו אישי יותר, חושפני יותר. הגוף הפיזי הופך מעטפת למתחולל במחשבותיה ובנימי נשמתה של היוצרת. באמצעות חיתוך הגוף, היא חושפת את נפשה המתמודדת עם שונותו בחברה הסוגדת ללובן ולרזון גם יחד. "אני אוהבת", היא אומרת, "שהקנבס לא יכול להכיל אותי – אני ממלאה אותו עד להתפקע. זו אני!"

איברי גופה הקטועים ממקדים את עין הצופה ומעוררים בו אי־נחת ולכדי בחינת עמדותיו הערכיות והתרבותיות. בכך מבקשת ממושה להעמיד בסימן שאלה את מוחלטות היופי של האסתטיקה המערבית העכשווית, את הרזון והלובן כברירת המחדל.

Zauadito Yosef Seri

Yosef Seri has a BA in art from Sapir Academic College, and another BA from the Beit Berl College School of Art. She has presented in multiple individual and group exhibitions, and represented Israel at the 2018 Dakar Biennale.

Yosef Seri's works are produced in a special technique based on ground coal mixed with polymeric materials. She associates her use of coal with the memory of its smell that has accompanied her childhood, particularly the two-year voyage of her family through the Gondar Transit Camp in Ethiopia to Israel. According to Yosef Seri, she has no memory of her childhood. All she can remember is the smell of burning coals, over which the women would prepare their dishes and roast coffee. Thus, the material itself represents a subliminal memory arising from the deep layers of the unconscious, and used by Yosef Seri to create compositions that are a calculated risk to examine the experience of transitioning from one culture to the other, as well as her identity as a Black artist in Israeli space.

Blackness becomes a subject in its own right in Yosef Seri's hands. She presents the colour as an unreliable, fluid evidence, which rises and transcends other markers that distinguish between human beings. Her works protest against the monolithic category 'black' that produces a totalizing and stereotypical identification, inviting the views to carefully examine the differences and their meanings. Thus, using images that conduct a critical dialogue with the stereotypes that label the Other in Israeli society, she challenges the hegemonic Israeli gaze and manifestations of racism against her community.

The Womb Cluster seeks to examine the nature of the organ that purports to represent – and delineate – femininity. The

womb is the newborn's home, nesting its difference and unique characteristics, but in Yosef Seri's work it is black. In that as well as in its other characteristics, it violates the expectation to function conventionally: it lies outside the female body, exposed, revealing its internality. It seeks to question the generalizing similarity between individual wombs and its exclusionary implications.

The same goes for *Me 1, Me 2, Me 3* and *Them and Us*: without morphology, outlines or boundaries, the objects presented by the artist are unicellular organisms, lacking any gender or racial identity, reproductions but not duplicates. Reproduction enables to examine the general, the stereotypical, with similarity questioning difference. But the history of racial difference is coded in the material, allowing it the option of taking a different form, to flow, like identity itself. Is form the product of a melting process of the Ethiopian figure into the Israeli melting pot? Or is it a form that does not comply with social dictates? A form that is not determined in advance and therefore does not subject the body to discipline or dictate the norm, the ideal, hence allowing us to examine what motivates stereotypical binarism but also the unquestionable similarity?

'I call them [the forms] *Me*. Once the viewer reads the title, he reads *Me*, and this way I create a deceptive role play between the viewer's ego and my own'. The Other's gaze traps you in molds that enable only one identity – White or Black. Adding colourfulness on one side of several of the masks in *Me and Them* highlights additional identities erased from the essentialist perception of blackness, blending us and them into an indistinct whole.

הוא חשוף וחושף את פנימיותו. הוא מבקש להעמיד בספק את הדמיון המכליל בין רחם לרחם על נגזרותיו המדירות. כך גם "אני 1, אני 2, אני 3" ו"אנחנו והם": ללא קוֹי־מתאר, ללא מורפולוגיה, נטולי גבולות, האובייקטים שמציגה היוצרת הם יצורים חד־תאיים, חסרי זהות מגדרית או גזעית, משוכפלים אך לא העתקים. השכפול מאפשר בחינה של הכלל, של הסטריאוטיפי, הדמיון מטיל ספק בהבדל. אך ההיסטוריה של ההבדל הגזעי מקודדת בחומר ומותירה לו את האפשרות ללבוש צורה אחרת, לנזול, כמו הזהות עצמה. האם הצורה היא תוצר של תהליך התכה של דמות האתיופי כדי למזגה בבור ההיתוך הישראלי? או אולי זוהי צורה שאיננה מקבלת תכתיב חברתי? צורה שאיננה קבועה מראש ולכן איננה ממשטרת את הגוף או מכתיבה את הנורמה, את האידיאל, ולכן מאפשרת לנו לבחון מה מניע את הבינאריות הסטריאוטיפית אך גם את הדמיון שאין לערער עליו?

"אני קוראת להן [לצורות] 'אני'. ברגע שהצופה קורא את הכותרת, הוא קורא 'אני', ובכך אני יוצרת משחק תפקידים מתעתע בין האני של הצופה לאני שלי". מבט האחר מקבע אותך בתבניות שמאפשרות זהות אחת בלבד – "לבן" או "שחור". הוספת צבעוניות בצדן האחד של כמה מהמסכות ביצירה "הם ואנחנו" מנכיחה זהויות נוספות שנמחקו מהתפיסה המהותנית של השחורות, ומוהלת אנחנו והם עד לבלתי הפרד.

זוודיתו יוסף סרי

בוגרת תואר ראשון באמנות מהמכללה האקדמית ספיר, ותואר ראשון מהמדרשה לאמנות בית ברל. יוסף סרי הציגה בתערוכות אישיות ומשותפות רבות וייצגה את ישראל בביאנלה בדקאר 2018.

עבודותיה של יוסף סרי עשויות בטכניקה מיוחדת שפיתחה מפחם טחון המעורבב עם חומרים פולימריים. את השימוש בפחם היא קושרת לזכרון ריח הפחם שליווה את ימי ילדותה, ובעיקר את ימי המסע בן השנתיים של משפחתה דרך מחנה המעבר בגונדר לישראל. לדבריה אין לה כל זיכרון מימי ילדותה. כל שהיא זוכרת הוא ריח הפיחמים העולים באש, עליו היו מכינות הנשים את תרכובותיהן וקולות קפה. החומר עצמו ממחיש אפוא? זיכרון תת־הכרתי שעולה מהשכבות העמוקות של הלא־מודע ובאמצעותו יוצרת יוסף סרי קומפוזיציות שהן ניסיון מחושב לבחון את חווית המעבר מתרבות אחת לאחרת, ואת זהותה כאמנית שחורה במרחב הישראלי.

השחור גם הוא הופך בידיה של יוסף סרי לנושא בפני עצמו. היא מציגה את הצבע כעדות בלתי מהימנה, נזילה, המעפילה ומתגברת על סימנים אחרים המבחינים אדם אחד למשנהו. עבודותיה מתריסות כנגד הקטגוריה המונוליתית "שחור" המייצרת זיהוי כולל וסטריאוטיפי, ומזמינה את הצופה לבחינה מושכלת בהבדלים ובמשמעותם. כך, באמצעות דימויים שמנהלים דו־שיח ביקורתי עם הסטריאוטיפים המתייגים את דמותו של ה"אחר" בחברה הישראלית, קוראת היא תיגר על המבט הישראלי ההגמוני ועל גילויי גזענות כלפי קהילתה.

"אשכול הרחם" מבקש לבחון את טבעו של האיבר המתיימר לייצג – ולתחום – את הנשיות. הרחם הוא בית קיבול לוולד, בית קיבול לשונותו ולמאפייניו היחודיים, אבל אצל יוסף סרי הוא שחור. בכך ובמאפייניו האחרים, הוא חורג מהציפייה לתפקד כמקובל: הוא מחוץ לגוף האמהי,

Dafna Shalom

Photographer, video and multidisciplinary artists, Shalom studied and worked in New York, and presented in multiple exhibitions in Israel and Abroad.

Mavdil; Vocals and Music: Victoria Hanna. This video installation is part of *The Time-Specific Video Series*, which includes five works, all reinterpreting traditional rites of passage. Through them, Shalom examines the necessity of nationalism and Western-ness as dominant structures in Israeli society and culture. The entire series challenges the convention dichotomies of Jews and Arabs to create a spiritual space where a shared Jewish-Arab identity can exist.

In this work, Shalom joins vocal artist Victoria Hanna and uses the central Jewish texts of the *Havdalah* ('separation') – recited at the end of the Jewish week on Saturday evening: 'He who separates [*Mavdil*] lights from darkness, sacredness from profanity, Israel and the nations'. Shalom carves out spaces of silence in the text and selects only a few words from it, thereby creating a tension that becomes intensified in front of the chair that burns like the bush from the Mosaic revelation. This way, the artist gives the viewer enough time to reflect and undergo an intellectual and interpretive experience vis-à-vis the text, which becomes in the process contemporary and relevant. Like the formative Biblical event in which God was revealed to Moses in a bush conventionally considered to be prickly in order to appoint him His messenger to freedom, so does the simple chair burning in a field of thorns teach us that Israel are still enslaved, still waiting for a spiritual leader.

It is customary for the man to conduct the *Havdalah* ceremony, only in Shalom's *Mavdil*, it is a woman who weeps the words, suggesting a hybrid, Arab-Jewish identity embodied in one, a woman's body. Precisely in the gender- and even ethnically oppressive religious space, the artist makes room for Jewish-Arab feminine self-expression.

At the same time, on a parallel screen, the lament and supplication in Hanna's singing, together with the use of sign language, incomprehensible to most viewers, distract the attention from the content of her words to her monotonous, meditative hand movements – an aspect that calls for an additional layer of interpretation that is not as intellectual, and seems to be borrowed from a foreign, unfamiliar and inaccessible ritual.

Nocturnal Scripts is a project that includes several series of mixed-media scans and prints on Braille script. 'I integrate Braille script in my work in several ways', says Shalom, 'as a metaphor for the experience of uncertainty and disorientation and as a medium for processing the relationship between aesthetics and ethics'. For the sighted individual, Braille is cryptic, challenging familiar sensory perceptions, since faced with its signs, the sighted majority experience what it feels to be a minority excluded from language, space and society.

Come On is based on the poetry of poet and author Tehila Hakimi, whose writing paint the greyness of our world. As a mechanical engineer, she connects the mechanisms of the machine to those of language, and challenges the subordination to material achievement and the mechanical nature of modern work. At the same time, her poetry deals with loneliness in the globalization age and the emptiness of the preset-day society of plenty.

Come On
Come walk with me
Let go your bad syntactic rules
Shed your bad punctuation habits
Unchain the prepositions
Forget the question marks
Let letters frolic like children on a distant beach
Whisper them
As though writing your name on the sand

A sketch of headless girls in boarding house uniform stains the Braille-inscribed *Come On*. The visually impaired sense the poem and understand its content, but cannot see the drawing. The visually unimpaired experience the rare realization that they too are disabled – their understanding is uncertain, a permanent situation for the visually impaired.

The girls seem uniform – the peacefulness and support afforded by belonging to the community, clinging to reality. But their price, states Shalom, is the loss of individual identity, uniqueness, and the ability to live your life in full.

Shalom herself left a traditional community life behind her, and she therefore lives her life in an ongoing conflict between the yearning to be part of a coherent and protective collective and the desire to shape a universal, individual free-thinking

שמודר משפה, ממרחב ומחברה.

”בואו” היא עבודה המבוססת על שירה של המשוררת והסופרת תהילה חכימי, שמציירת בכתיבתה את האפרוריות בעולם. כמהנדסת מכונות בהכשרתה, היא מקשרת בין מנגנוני המכונה למנגנוני השפה, ויוצאת נגד השעבוד להישגיות ונגד המכניות בעבודה המודרנית. לצד זה, עוסקת בשירתה בבדידות בעידן הגלובליזציה ובריקנות של חברת השפע העכשווית.

בואו
בואו לכו אתי
השתחררו מכללי התחביר הרעים
חרגו מהרגלי הפיסוק הרעים שלכם
התירו את מילות הקישור
הניחו לסימני השאלה
אותיות תשתעשענה כמו
ילדים על חוף ים רחוק
לחשו אותן
כמו כתבתם את שמכם בחול

רישום נערות במדי פנימייה, נטולות ראש, מכתים את ”בואו” המתורגם לברייל. כבד הראייה חש בשיר ומבין את תוכנו, אך אינו רואה את הרישום. האדם הרואה חווה הכרה נדירה כי הוא מוגבל. הבנתו איננה ודאית, מצב שהוא קבוע אצל כבד הראייה.

הנערות אחידות בנראותן – השלווה והתמיכה שמעניקה השייכות לקהילה, ההצמדות למסורת. אך מחירן, קובעת שלום, הוא אבדן הזהות האישית, הייחודיות והיכולת לחיות את חייהן במלואם.

שלום עצמה הותירה מאחוריה חיי קהילה מסורתיים ולפיכך חיה את חייה בקונפליקט מתמשך בין הכמיהה להיות חלק מקולקטיב קוהרנטי ומגן לבין השאיפה לעצב זהות אינדיבידואלית אוניברסלית ובעלת מחשבה חופשית.

דפנה שלום

צלמת, אמנית וידאו ויוצרת רב־תחומית, למדה ועבדה בניו־יורק ויצירותיה הוצגו בתערוכות רבות בארץ ובחו”ל. ”המבדיל”; קול ולחן: ויקטוריה חנה. מיצב הווידאו ”המבדיל” הוא חלק מתוך הסדרה ”מחליף הזמנים”, אשר כוללת חמש יצירות, כולן מפרשות מחדש טקסי מעבר מסורתיים. באמצעותן, מבררת שלום את הכרחיותן של הלאומיות והמערביות כצירים דומיננטיים של ארגון החברה והתרבות בישראל. הסדרה כולה מתריסה אל מול הדיכוטומיות השגורות של יהודים וערבים ומייצרת מרחב רוחני שבו יכולה להתקיים זהות יהודית־ערבית משותפת.

בעבודה זו, חוברת שלום לאמנית הקול ויקטוריה חנה ועושה שימוש בטקסט הידוע של ההבדלה ”המבדיל בין אור לחושך, בין קודש לחול, בין ישראל לעמים”. שלום בוצעת בטקסט מרווחים של שקט ובוררת ממנו מספר מילים מצומצם, ובכך יוצרת מתח שמתחזק אל מול הכסא הבוער כסנה. באופן זה, מותירה האמנית לצופה די זמן להרהר ולחוות חוויה תבונית ופרשנית אל מול הטקסט שהופך בתהליך זה לעכשווי ורלוונטי. כמו המאורע המקראי המרעיף בו נתגלה האל למשה בשיח שהתקבע בתרבות כקוצני על מנת למנותו לשליחו לחירות, כך גם הכסא הפשוט הבוער בשדה קוצים מלמדנו שישראל עודם משועבדים, ממתינים למורה דרך.

נהוג שגבר הוא המוביל את טקס ההבדלה, אלא שב”מבדיל” של שלום, אישה היא המקוננת בעגה המדגישה ח’ וע’ ומרמזת על זהות היברידית, יהודית־ערבית, המתגלמת בגוף אחד, גוף אישה. דווקא במרחב הדתי המדכא מגדרית ואף אתנית, מפנה היוצרת מקום לביטוי עצמי נשי בעל זהות יהודית־ערבית.

בו בזמן, במסך מקביל, הקינה והתחינה בשירתה של חנה, לצד השימוש בשפת הסימנים, שפה החתומה בפני מרבית הצופים, מסיטים את תשומת הלב מתוכן הנאמר אל המונטזניות של תנועת הידיים המדיטיטיבית – היסט המזמן מישור נוסף של פרשנות, שאינה תבונית וכמו לקוחה מריטואל זר שאינו מוכר ואינו מובן.

”כתבי לילה” הוא פרויקט הכולל מספר סדרות של סריקות והדפסים במדיה מעורבת על כתב ברייל. ”אני משלבת את כתב הברייל ביצירתי באופנים שונים”, אומרת שלום, ”כמטאפורה לחוויית אי־ודאות ודיסאוריינטציה וכמדיום לעיבוד של יחס בין אסתטיקה ואתיקה”. עבור האדם הרואה, ברייל הוא כתב חידה המזמן ערעור חושי על המוכר, שכן לנוכח סימניו חווה הרוב הרואה חוויית מיעוט

identity. Although I have rebelled, she says, I could not purify my body from the rituals I have observed and experienced. Only far from here, during her stay in New York, did she start the process of deconstructing what she calls ‘Mizrahi identity conflicts’, a process that has refined dichotomies of belonging and otherness, and at the same time has created a diffusion leading to the formulation of an identity grounded in the spiritual aspects of her origins.

Abekyelesh Belay

Belay immigrated to Israel in 1994. She started painting at the age of 17, and studied acting as well as drawing and painting with artist Maya Cohen Levi. She has a BA in the humanities and social sciences from the Open University.

Using aquarelles and gloomy compositions, Belay dives into the depths of her consciousness, shifting between her personal history and the innermost reaches of her soul. Her paintings seem to create a reality of their own, evoking a dream or a life in a different place or time, but in fact planted deep in her own. Belay deals with excommunicated figures, family relationships, wandering and dissociation. Although the themes and images are drawn from her own life, they carry the viewers away on a vision motivated by mental storm.

Esther Akpan

Esther Akpan is a high school student. ‘My hair is my power’, she says. Akpan photographs her friends from behind with their faces invisible, the emphasis being on their air. ‘Every culture brings its beauty and uniqueness. The beauty I bring represents not only the external, but also the identity, the culture I’m coming from. Connecting to the unique, differentiating marker’, she says, ‘strengthens me in the face of racism in Israeli society’.

למרות שמרדתי, היא אומרת, לא יכולתי לנקות את גופי מהריטואלים בהם צפיתי והתנסתי. רק הרחק, בזמן שהותה בניו יורק, החלה בתהליך של פירוק מה שהיא מכנה “קונפליקטים זהותיים מזרחיים”, תהליך שחידד לה דיכוטומיות של שייכות ואחרות ובמקביל יצר גם דיפוזיה שהובילה לגיבוש זהות המבוססת על הרוחני שבמקורותיה.

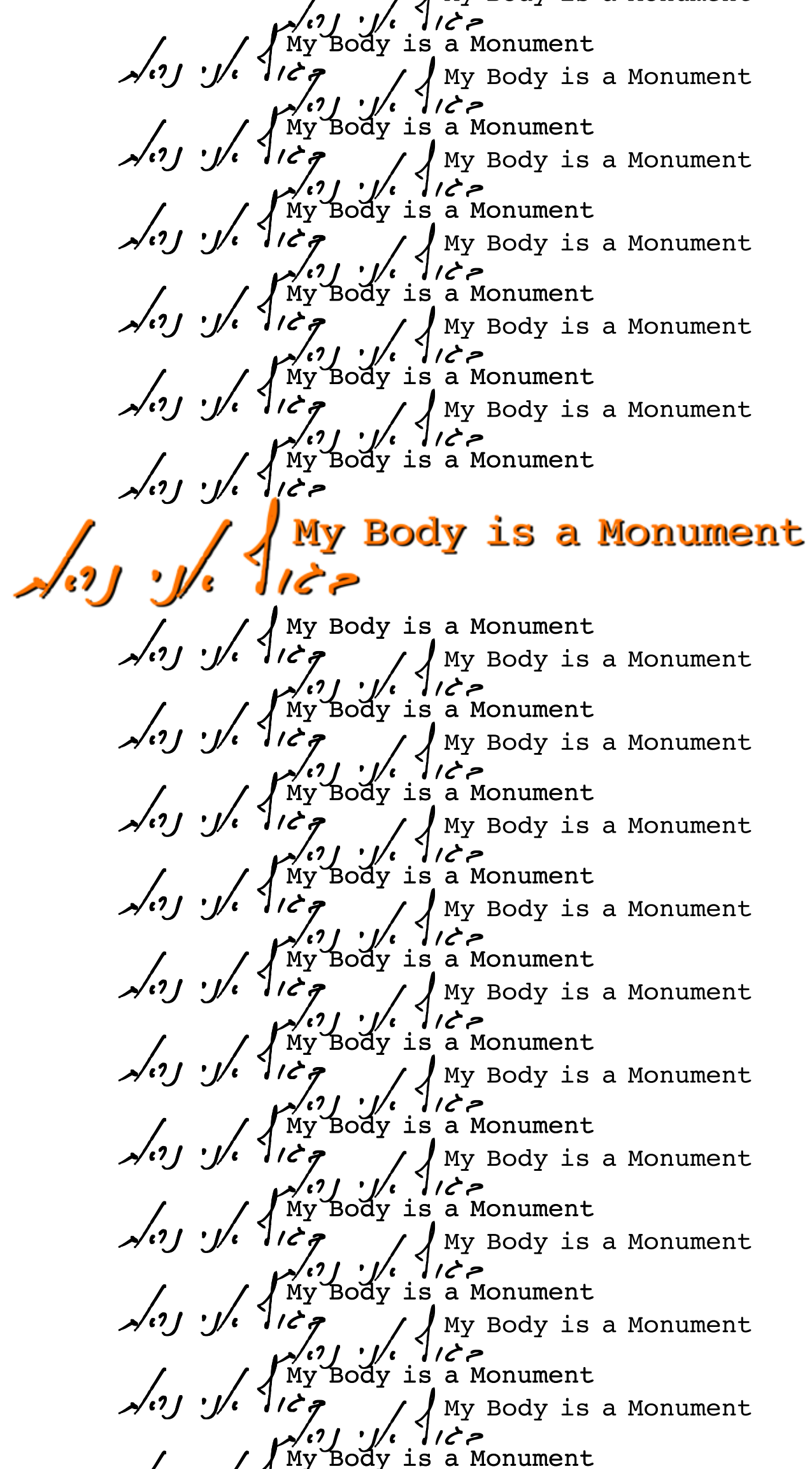
אבקיילש בלאי

בלאי היגרה לארץ בשנת 1994. היא התחילה לצייר בגיל 17, ולמדה משחק וכן רישום וציור אצל האמנית מאיה כהן לוי. היא בעלת תואר ראשון במדעי הרוח והחברה מהאוניברסיטה הפתוחה.

באמצעות טכניקת האקוורל וקומפוזיציות נוגות, צוללת בלאי אל מעמקי תודעתה ומרפרפת בין קורותיה לנבכי נשמתה. ציוריה כאילו יוצרים מציאות משל עצמם, מעלים מן האוב חלום או חיים במקום ובזמן אחר, אך למעשה נטועים עמוק בחוויות חייה. בלאי עוסקת בדמויות מנודות, במערכות יחסים במשפחה, בחוויות נדידה וניתוק. את נושאי הציור ואת הדימויים היא אמנם שואבת מחייה, אך הם מעוררים בצופה תחושה של חזיון שמונע מסערת רוחות.

אסתר אקפן

תלמידת תיכון. “השיער שלי הוא העוצמה שלי”, אומרת אקפן, המצלמת את חברותיה מאחור כשפניהן אינם גלויים לעין, והדגש הוא על שיערן. “כל תרבות מביאה את היופי והייחודיות שלה. היופי שאני מביאה משקף לא רק את החיצוני, אלא גם את הזהות, את התרבות שאני מגיעה ממנה. החיבור לסממן הייחודי, המבדיל”, אומרת אקפן, “מחזק אותי אל מול הגזענות בחברה הישראלית”.

Abekyelesh Belay
The Hand, 2020

Watercolour and
pencil on paper
500 × 700mm

אבקיילש בלאי
היד, 2020

צבעי מים ועפרונות
מים על נייר,
500 × 700 מ"מ

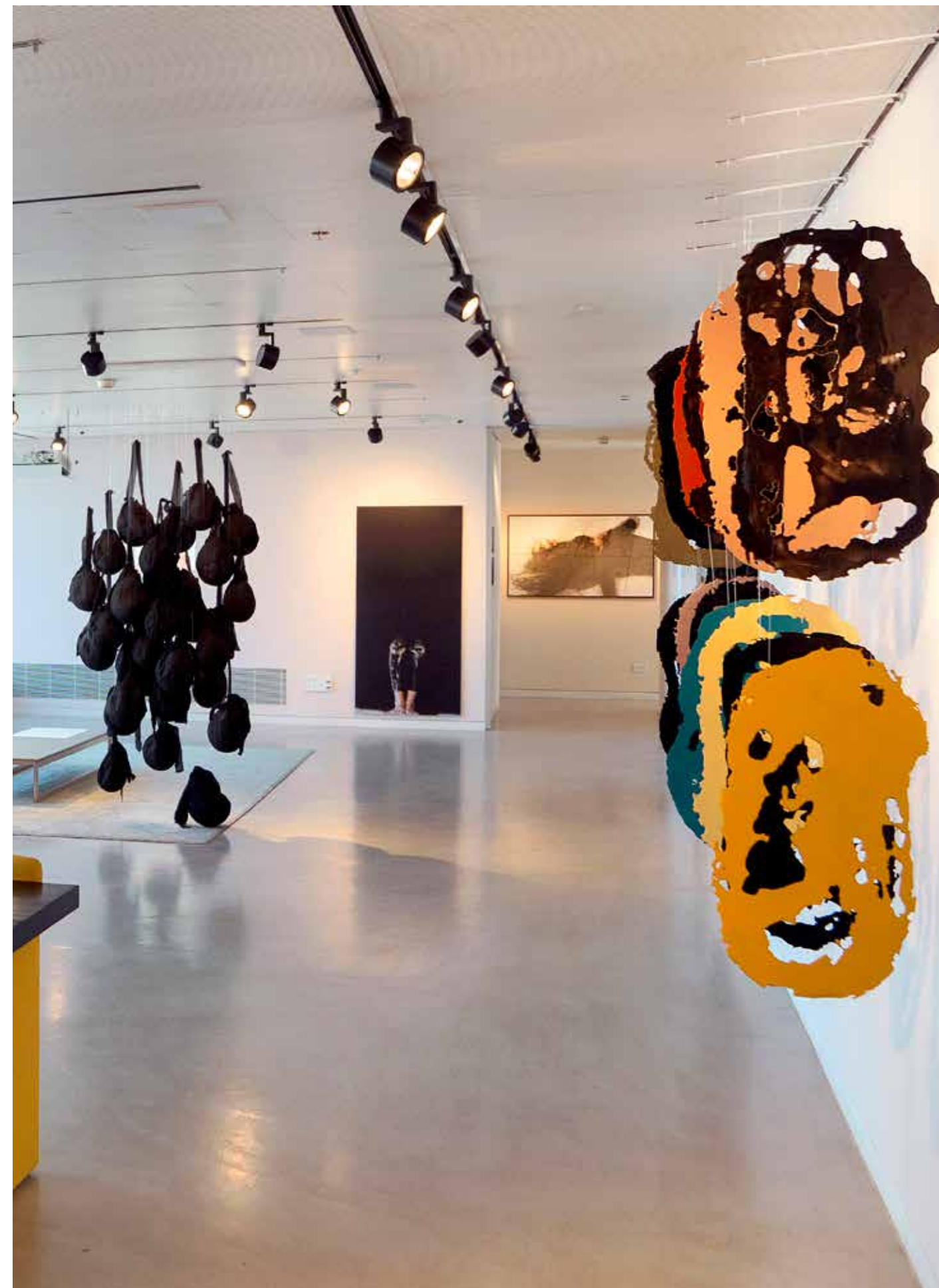
Marwa Abdelkader
Sabara, 2018
93 × 180mm

מרוואה עבד אלקאדר
סבארה, 2018
93 × 180 מ"מ

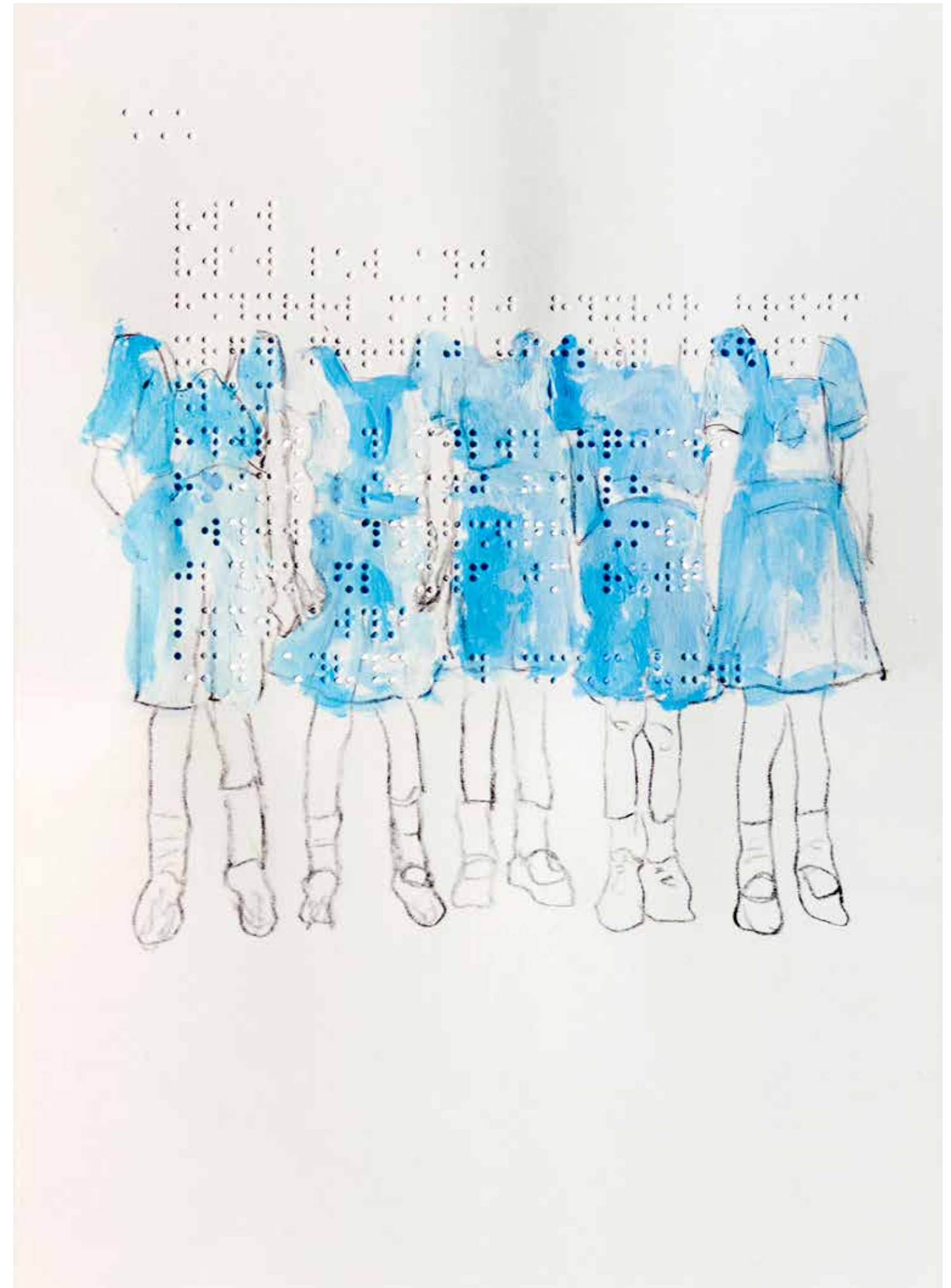
Zauadito Yosef Seri
Me 1, me 2, me 3...., 2016
 Mixed coal technique, 620 × 330mm

זוודיתו יוסף סרי
 אני 1, אני 2, אני 3...., 2016
 פחם, דבק ואפוקסי, 620 × 330 מ"מ

Dafna Shalom
 From the series "Night Writings" (Hakimi), 2018
 Mixed media on archival paper, scanography
 1000 x 700mm

דפנה שלום
 מתוך הסדרה "כתבי לילה" (חכימי), 2018
 1000 x 700 מ"מ
 אקריליק וגואש על הדפסה ארכיונית
 סריקה באיכות גבוהה.

Esther Akpan
Untitled, 2020

אסתר אקפן
 ללא שם, 2020

אמירה זיאן
 ללא שם, 2019

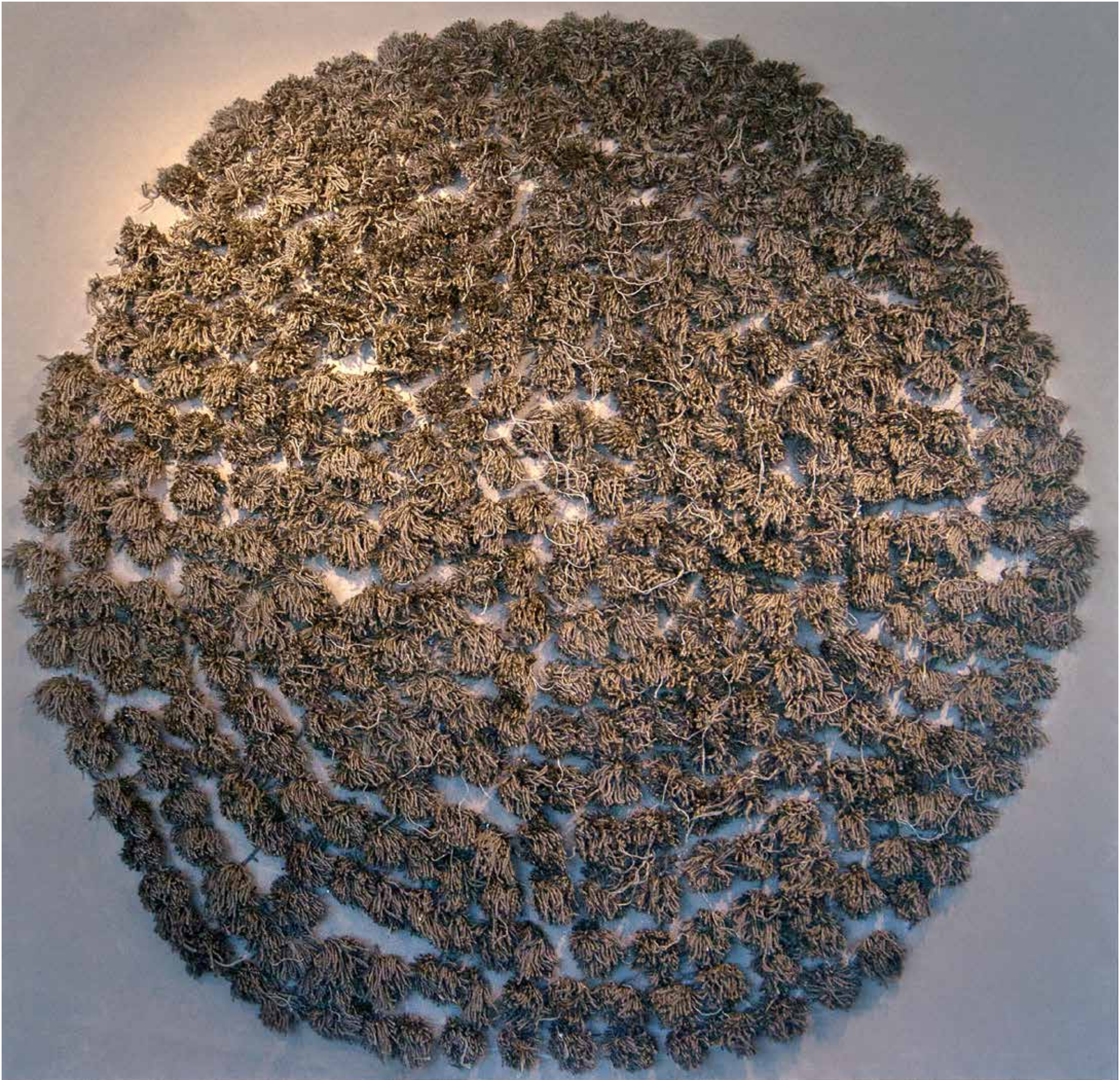
תצלום, מודבק על דיבונד, 1500 × 1500 מ"מ

Ameera Ziyen
Untitled, 2019
 Photograph mounted on Dibond
 1500 × 1500mm

Mimi Tesema Sibaho
Untitled, 2020
Cloth and yarn, 170 × 174mm

מימי טסמה סיבאו
ללא שם, 2020
בדים וחוטים, 170 × 174 מ"מ

Salam Mamusha

Untitled, 2020

Oil on cloth, 600 x 800mm

סלאם קמושה

ללא שם, 2020

שמן על בד, 600 x 800 מ"מ

Zauadito Yosef Seri
Womb Cluster, 2016

Installation; fabric, glue, coal and acrylic
 2200 × 1450mm

זוודיתו יוסף סרי
 אשכול הרחם, 2016

מיצב: בד, דבק, פחם ואקריליק
 2200 × 1450 מ"מ

№ 15
My Body is a Monument
November 2020 – June 2021

Curator: Idit Toledano
Exhibition design and installation: Esh-Binimov
Catalogue design: Sylph Editions Design, London
Photography: Leonid Padrul, Kwitkowski Art
Print: Zone Graphics, UK

The African Studies Gallery
Alrov Tower, floor 22
46 Rothschild Boulevard
Tel Aviv 66883
T: +972 3 729 2100
www.africanstudiesgallery.org

